

8. Scalise S. Selection in Compounding and Derivation / S. Scalise, A. Bisetto, E. Guevara // Dressler W. U., D. et al. (eds.) Morphology and its Demarcation. – Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2005. – P. 133–150.
9. Sweetser E.. Compositionality and blending: semantic composition in a cognitively realistic framework / E. Sweetser // Cognitive Linguistics. – Berlin and New York : Mouton de Gruyter, 1999. – P. 129–162.
10. Warren B. Semantic Patterns of Noun-Noun Compounds / B. Warren. – Göteborg : Acta Universitatis Gothoburgensis, 1978. – 266 p.
11. Williams E. Argument Structure and Morphology / E. Williams // The Linguistic Review. – 1981. – № 1. – P. 81–114.

Дмитрошкин Д. Э. Внутренняя семантика биномных композитных номинантов американского спортивного дискурса.

Аннотация

В статье рассматриваются аспекты семантических отношений между компонентами биномных композитных номинантов американского спортивного дискурса. Автор анализирует экспликацию значения композитного номинанта в зависимости от расположения адъективных и корневых основ. Проведён анализ семантики эндо- и экзоцентрических композит. Изучены особенности отношений в составе метафорических и метонимических композитных номинантов.

Ключевые слова: биномный композитный номинант, семантические отношения, основосложение, американский спортивный дискурс, экзоцентрические композиты, эндоцентрические композиты.

Dmytroshkin D. E. Inner Semantics of Binominal Compound Words in American Sports Discourse.

Summary

The object of the research is semantic relations between components of compound words within American sports discourse.

The subject of the research is compound words that are used in American sports texts and have specific semantic features.

The aim of the article is to define semantic relations between components of compound lexical units of American sports discourse.

The article deals with aspects of semantic relations between components of binominal compound words in modern American sports discourse. The author has analyzed explication of meaning of a compound word depending on placement of adjective and root stems. It has been revealed the most common semantic relation between components of compound words is as follows: left component modifies the right one. The right component is a nucleus of the semantics.

Analysis of semantics of endo- and exocentric compound words has been done. Peculiarities of semantic relations within metaphoric and metonymic compound words have been revealed. In many cases, in which neither component plays the function of a nucleus and no modification takes place, have been revealed. Lexical units of this type can be analyzed as the ones that have idiomatic nature. Such compounds may be viewed as 'semantic condensations' of phraseological units while their adequate perception by communicants depends on their linguistic competence, background knowledge, and thesaurus.

Analysis by 2 immediate constituents has been applied for the research. Along with endocentric and exocentric compound words, synthetic and asynthetic compounds words can be distinguished. Placement of the 'agent' determines the semantics of the word.

Key words: binominal compound word, semantic relations, compounding, American sports discourse, exocentric compound words, endocentric compound words.

УДК 811.112.2'25

Дружбяк С. В.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: svitlana.druzhybyak@gmail.com

**ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНО МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У НІМЕЦЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
РОМАНУ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ІНТЕРНАТ»**

У пропонованій статті проаналізовано стилістичні функції метафори, епітетів та образних порівнянь в романі Сергія Жадана «Інтернат» та їх відтворення в перекладі Сабіне Штер та Юрія Дуркота; визначено способи перекладу метафор із збереженням образу за допомогою граматичних та лексико-семантичних трансформацій, епітетів – еквівалентного перекладу, варіантних відповідників та контекстуальної заміни, акторських порівнянь – описово, не завжди із збереженням структури порівняння.

Ключові слова: переклад, метафора, еквівалент, перекладацькі трансформації, авторське порівняння.

У новому культурному оточенні успіх іншомовного художнього тексту, який демонструє притаманний авторові стиль, значно залежить від його перекладу. Це особливо важливо, якщо йдеться про відображення найбільш актуальних проблем сьогодення, людських трагедій та страждань, спричинених війною.

Закономірно, що такий переклад повинен забезпечити найповніше відтворення змісту, ідеї та атмосфери оригінального тексту за допомогою властивих для мови перекладу образних засобів.

Питання збереження в перекладі притаманного авторського стилю, достовірного та адекватного відображення стилістичних засобів були і залишаються складними й неоднозначними [5, с. 60]. У пропонованій роботі, в контексті окресленої проблематики проаналізуємо й порівняємо стилістично марковані одиниці в романі Сергія Жадана «Інтернат» та їх відтворення в перекладі Сабіни Штер та Юрія Дуркота.

Хоча в сучасній лінгвістиці спостерігаємо значне зацікавлення питаннями перекладу стилістичних засобів, їх відповідного відображення (цим у різний час займалися такі відомі вчені як І. Гальперін, Р. Зорівчак, В. Карабан, Г. Кочур, Т. Онопрієнко), вони досі залишаються не до кінця вивченими, особливо в контексті конкретних мов перекладу, що зумовлює актуальність нашої розвідки. Адаже, додавання до семантичного значення слова в певному художньому тексті стилістичного значення, забезпечує появу нових змістових та стилістичних конотацій, відображення у них суб'єктивного бачення автора та його сприйняття світу.

Метою статті є дослідження відтворення мовою перекладу стилістичних навантажень мовленнєвих одиниць роману «Інтернат».

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких основних завдань: визначення методів дослідження, проведення порівняльного аналізу стилістичних засобів в оригінальному тексті та його перекладі, виокремлення складних для перекладу стилістичних засобів оригіналу та аналіз запропонованих перекладачами рішень.

Обраний для дослідження твір розповідає про життя вчителя української мови в умовах війни на Донбасі. Роман було визнано найкращою книгою XXIV Форуму видавців у номінації «Сучасна українська проза». Він був позитивно оцінений критиками та визнаний подією не лише української, а й європейської літератури, про що свідчать його переклади англійською, німецькою, польською, румунською, білоруською та російською мовами. Німецький переклад роману переміг на Лейпцигському книжковому ярмарку у номінації «Найкращий переклад».

Авторський стиль Сергія Жадана неодноразово ставав предметом дослідження українських мовознавців: проаналізовано функціонування складносурядних синтаксичних конструкцій [9]; розглянуто проблему текстової поліваріативності міфологічного сценарію початків [2]; досліджено своєрідність художнього мовомислення автора [4]; проаналізовано символіку образу пса в романі «Інтернат» [8]. Щодо перекладацьких досліджень, то увагу зосереджено на особливостях відтворення молодіжної лексики [6], однак відсутні розвідки, які стосуються інших перекладацьких аспектів, способів відтворення стилістичних засобів на лексико-семантичному рівні, притаманних авторському стилю Сергія Жадана, що свідчить про необхідність проведення детального зіставного аналізу тексту оригіналу та його перекладу.

Використання методів аналізу відтворення стилістично маркованих одиниць українсько-німецького перекладу зумовлено особливостями об'єкта та завданнями дослідження. Основними методами є описовий з елементами спостереження, метод контекстологічного аналізу та порівняльний аналіз.

Для прози Жадана характерна яскраво виражена візуалізація, його образи настільки «живі», що складається враження перегляду кінофільму. Його емоційна та насичена мова, безумовно, стає викликом для перекладачів, оскільки потребує відтворення не лише змісту, а й виразності.

У багатьох випадках посилення виразності забезпечує саме **метафора**. Цей троп виступає як заміщення поняття, перенесення за схожістю на підставі порівняння [7, с. 388]. Складна сутність метафори не сприяє її перекладу відповідним еквівалентом. У перекладі роману зафіксовано лише тридцять шість випадків еквівалентного перекладу метафор з тим самим образом <...> *жовто світиться неприбране листя* [10, с. 190] – <...> *leuchtet gelb das nicht weggeräumte Laub* [11, с. 188]; з

туману *виринає* автобусна зупинка <...> [10, с. 194] – *taucht eine Bushaltestelle aus dem Nebel auf* <...> [11, с. 194]; *міні* під очима <...> [10, с. 209] – *Schatten unter den Augen* <...> [11, с. 209].

Намагання зберегти необхідну образність виправдовує використання перекладацького прийому вилучення: <...> *ловлячи ротом* густий туман [10, с. 18] – <...> *schnappt nach dem dichten Nebel* [11, с. 18]; <...> *волоссям, що спадає просто* на очі [10, с. 31] – <...> *an den Haaren, die ihr in die Augen fallen* [11, с. 31]; *коридор веде в глибину, до сусідньої кімнати* <...> [10, с. 28] – *Ein Korridor führt in einen anderen Raum* <...> [11, с. 28].

Для адекватного перекладу метафор Сабіне Штер і Юрій Дуркот використовують і такий прийом як додавання: <...> *відкривається* долина <...> [10, с. 38] – <...> *der Blick ins Tal auftut* <...> [11, с. 38]. У перекладі дієслово «відкривається» замінено словосполученням «відкривається вид» (переклад власний), щоб метафоричний образ став зрозумілішим. Прийом додавання застосовано і в таких випадках: <...> *туман осів, його протягує* вулицями, він *гусне в деревах* [10, с. 48] – <...> *der Nebel hat sich gesenkt, wird durch die Straßen geweht, knüllt sich in den Baumkronen* [11, с. 48]. <...> *гримить і зблискує жовтими вогнями* <...> [10, с. 28] – <...> *knallt und blitzt es ununterbrochen gelb auf* <...> [11, с. 28]; *Стовбури пострижених мінами дерев* <...> [10, с. 25] – *die Stämme der von Granateinschlag rasierten Bäume* <...> [11, с. 25].

Трапляються приклади, коли для адекватного перекладу метафори застосовано контекстуальну заміну метафоричних образів, що викликано, на наш погляд, прагненням створити традиційні, близькі для німецького читача образи: *Туман витягується* просто з вікон <...> [10, с. 45] – *der Nebel kommt direkt aus den Fenstern* <...> [11, с. 45]; <...> *яблуні, які давно вже не родять* [10, с. 51] – <...> *die Apfelbäume, die schon längst nicht mehr tragen* [11, с. 51]; <...> *принюхуються* до голосів усередині [10, с. 68] – <...> *wittern die Stimmen im Inneren* [11, с. 68]. Заміна образу вимагає від перекладача винахідливості, вміння жертвувати менш істотним заради досягнення рівноцінного ефекту [1, с. 177]. На наше переконання, перекладачі Сабіне Штер і Юрій Дуркот володіють таким умінням, влучно відтворюючи образи оригінального тексту.

Фактичний матеріал засвідчує також використання різноманітних трансформації під час перекладу метафор. Серед граматичних виявлено натупні: заміна дієслова на дієприкметник: *доносяться* тихі голоси <...> [10, с. 63] – *Gedämpftes Murmeln* <...> [11, с. 63]; заміна прислівника на іменник: <...> *принюхуються* до голосів усередині <...> [10, с. 108] – <...> *wittern die Stimmen im Inneren* <...> [11, с. 108]; заміна іменника на прислівник: <...> *дивиться на Пашу з докором* <...> [10, с. 94] – <...> *schaut Pascha vorwurfsvoll an* <...> [11, с. 94]; заміна дієприслівника на дієслово: <...> *витягуючи* худу підліткову шию <...> [10, с. 98] – <...> *reckt seinen dünnen Teenagerhals* <...> [11, с. 98]; <...> *намагаючись* тримати дихання <...> [10, с. 108] – *bemüht sich dabei, ruhig zu atmen* <...> [11, с. 108]. Останній приклад цікавий ще й тим, що містить заміну іменника на дієслово в інфінітиві, а замість дієслова в неозначеній формі застосовано прислівник, з одночасним використанням контекстуальної заміни. Такі граматичні заміни покликані відтворити стилістичне навантаження тексту оригіналу, задовольняючи при цьому норми мови перекладу. Адже дослівне відтворення структури метафори в цьому випадку сприймалося б німецькою штучно.

До лексико-семантичних трансформацій, які використовують Сабіне Штер і Юрій Дуркот, відтворюючи метафори, окрім контекстуальної заміни належать варіантні відповідники: <...>, *зійде* сніг [10, с. 108] – <...>, *der Schnee taut auf* [11, с. 108]; <...>, *плечі ниють* [10, с. 112] – <...>, *die Schultern schmerzen* [11, с. 112]. В останньому прикладі використано генералізацію значення.

Епітети. Виконуючи в художньому тексті кілька важливих функцій, епітети слугують для створення образів, є експресивно зарядженими, містять оцінність і емотивність [7, с. 388], тому можуть ускладнювати переклад, оскільки не лише описують героїв чи події, а й відображають авторський світогляд.

Загалом у перекладі роману епітети перекладено відповідним німецьким еквівалентом: <...>, *чорне* серце [10, с. 9] – *ein schwarzes Herz* [11, с. 9]; <...> *крижаній* застиглості <...> [10, с. 10] – <...> *eisige Erstarrung* <...> [11, с. 10]. При цьому іноді присутня і граматична заміна – транспозиція, якщо такий варіант німецькою доречніший: “<...> *ранкове* море [10, с. 109] – *morgens im Meer* [11, с. 109]; <...>, *відчайдушними й безнадійними* поглядами [10, с. 13] – *Blicke sind so verzweifelt und bar*

jeder Hoffnung [11, с. 13]. Використаний іменник «Hoffnung» більше наголошує на безнадійності, аніж можливе використання прикметника “hoffnungslos”.

Словотвір німецької мови сприяє тому, що доволі часто використано один із методів граматичної трансформації: заміни прикметника та іменника українською мовою на складений іменник німецькою мовою: <...> у *ранковому розрідженому повітрі* [10, с. 15] – *in der frischen Morgenluft* [11, с. 15]; <...> *образливі слова* [10, с. 19] – *die Schimpfwörter* [11, с. 19].

Незважаючи на доволі часте використання вилучення, всю головну інформацію передано точно, що свідчить про адекватність перекладу, а читач не відчуває недовомовленості чи незакінченості думки: <...> *міцними вокзальними стінами* [10, с. 40] – <...> *den starken Mauern* [11, с. 40]; <...> *політньому сонячний день* [10, с. 40] – <...> *sommerlicher Tag* [11, с. 40]. Цей приклад цікавий ще й тим, що містить транспозицію: прислівник «політньому» передано прикметником «sommerlicher» та вилучення. Це дає змогу уникнути надмірності в тексті.

Цікавим є наступний приклад лексичної трансформації, а саме конкретизації значення: <...> *казенна зовірка* [10, с. 109] – *bürokratisches Russisch* [11, с. 109]. Слово *зовірка* конкретизовано для відтворення авторського задуму та для кращого розуміння ситуації німецьким читачем.

Проаналізований переклад містить і приклади додавання: <...>, *випалену галявину*” [10, с. 110] – <...> *verbranntes Stück Erde* [11, с. 110]; <...>, *перетоптані простирадла*” [10, с. 119] – <...> *Laken, auf denen herumgetrampelt wurde* [11, с. 119].

Оскільки за допомогою еквівалентного відповідника іноді неможливо відтворити стилістичний задум авторського тексту, часто для перекладу епітетів використано варіантні відповідники: *Небо низьке й туманне* [10, с. 120] – *Der Himmel ist tief und neblig* [11, с. 120]. При перекладі епітетів має місце і генералізація значення: <...> *мертвомне відсвічування* <...> [10, с. 122] – *geisterhafte Beleuchtung* <...> [11, с. 122]; <...> *обважнілі повіки* <...> [10, с. 129] – *schwere Lider* <...> [11, с. 129].

Для досягнення кращого стилістичного ефекту у перекладі використано також перmutацію – заміну місця розташування слів у словосполученні: <...> *світло-сині жіночі обличчя* <...> [10, с. 139] – *die Frauengesichter hellblau* <...> [11, с. 139].

Порівняння. Порівняння як стилістична фігура, що належить до одного з найважливіших образотворчих засобів мови, широко використовується в художніх текстах. Воно розкриває світогляд письменника, дає влучну характеристику дійовим особам, пояснює їхні відносини і вчинки [3, с. 119]. Розрізняють традиційні й оказіональні (індивідуально-авторські) порівняння [7, с. 573].

У романі «Інтернат» присутні як традиційні, так і авторські порівняння. Граматична особливість української мови передбачає, що їх структура містить обов’язкові елементи «мов», «немов», «неначе», «ніби», «схоже на», «як» тощо. У німецькій мові для відтворення порівняння перевагу надано використанню «wie» або «als».

Традиційні порівняння, як правило, не створюють проблем для еквівалентного перекладу: <...> *мов галерник* <...> [10, с. 13] – <...> *wie ein Galeerensklave* <...> [11, с. 13]; <...> *ніби дитяча іграшка* <...> [10, с. 29] – *wie ein Kinderspielzeug* <...> [11, с. 29]; <...> *туман, мов перекип’ячене молоко* <...> [10, с. 13] – <...> *der Nebel, wie übergekochte Milch* <...> [11, с. 13]; <...> *псуються, як продукти на сонці* [10, с. 29] – <...> *vergammeln wie Nahrungsmittel in der Sonne* [11, с. 29].

У багатьох прикладах для досягнення більшої образності й наочності висловлювань використано прийом додавання з повним збереженням змісту: <...> *як темне пасмо в сивому волоссі померлого* [10, с. 18] – <...> *wie eine dunkle Haarsträhne in den grauen Haaren eines Toten* [11, с. 18]; *гірко, ніби він смоктав металеву ложку* <...> [10, с. 13], – *einen bitteren Geschmack im Mund, als hätte er einen Löffel aus billigem Metall abgeleckt* <...> [11, с. 13]. Для посилення метафоричного образу додано прикметник «billig», якого немає в оригінальному тексті.

Використання трансформації характерно і при перекладі порівнянь. Серед граматичних виявлено такі перетворення: заміна порівняльного звороту на підрядне означальне речення: *Казкові персонажі на стінах, схожі на випускників-відмінників*. [10, с. 267] – *Märchenfiguren an den Wänden, die Schulabgängern mit Bestnoten ähneln* [11, с. 267]; заміна порівняльного звороту на сурядне речення: *Підлогою розкидані протигази, схожі на голови мурахоїдів*. [10, с. 267] – *Auf dem Fußboden liegen Gasmasken verstreut, sie ähneln Köpfen von Ameisenbären* [11, с. 267].

Використання еквівалентного відповідника не завжди відтворює стилістичну особливість авторського тексту, що спричинює використання варіантних відповідників для перекладу порівнянь: <...> як і їхні батьки, що **кинули** їх, мов кроликів у зачинених клітках [10, с. 270] – <...> wie ihre Eltern, die sie **verlassen** haben wie Kaninchen in verschlossenen Käfigen [11, с. 270]; <...> мовби юні клоуни прийшли до старого клоуна **скаржитись** на **труднощі** професії [10, с. 270] – <...> Wie junge Clowns, die sich beim alten Clown über die **Last** des Berufs beklagen [11, с. 270]; <...> розповзаючись обрієм, **ніби з ґрунту вийшла розпечена лава** <...> [10, с. 28] – *breitet sich über den Horizont aus wie feurige Lava, die aus der Erde fließt* <...> [11, с. 28].

Авторські образні порівняння, представлені в досліджуваному романі, створюють певні виклики для перекладу, вимагають творчого підходу та неоднозначного трактування.

Як свідчить проведене дослідження, відтворюючи стилістично марковані одиниці перекладачі обирають різні стратегії. Для збереження закладеної в метафорі образності – різного виду трансформації: транспозицію, контекстуальну заміну, варіантні відповідники та описовий переклад. Еквівалентний переклад застосовано для перекладу більшості епітетів, за неможливості останнього – варіантні відповідники та контекстуальна заміна. Адекватний переклад порівнянь часто вимагає творчого підходу і використання описового перекладу, без збереження структури порівняння.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в аналізі інших творів Сергія Жадана та їхніх німецьких перекладів із метою виявлення перекладацьких методів та стратегій для відтворення авторського стилю.

Список використаної літератури

1. Борисова О. В. Способи відтворення деяких стилістичних засобів в англо-українському перекладі детективної прози / О. В. Борисова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологічні науки. – Випуск 28. – 2017. – С. 176-179.
2. Вишницька Ю. Текстова поліваріативність міфологічного сценарію початку як реалізація космогонічних та антропогонічних міфів (на матеріалі поезії Сергія Жадана) / Ю. Вишницька. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Litpro_2014_4_3
3. Гайдученко Г. Порівняння як мовно-образний засіб творів Ірен Роздобудько / Г. Гайдученко // Науковий вісник ХДУ. Серія “Лінгвістика”: Зб. наук. праць. Випуск 17. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2013. – С. 118-120.
4. Должикова Т. І. Своєрідність художнього мовомислення Сергія Жадана / Т. І. Должикова // Лінгвістика. – 2013. – Вип. 2 (29). – С. 131-136.
5. Дружбяк С. Особливості відтворення стилістичних засобів у німецько-українському перекладі (на матеріалі повідань Юдіт Герман) / С. Дружбяк, Л. Черниш, С. Винничук // Іноземна Філологія. – 2018. – Вип. 131. – С. 60-70.
6. Колесник Р. С. Особливості відтворення молодіжної лексики в українсько-німецькому перекладі (на матеріалі перекладу збірки прози “Біг мак” Сергія Жадана) / Р. С. Колесник // Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. пр. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2014. – Вип. 47(1). – С. 500-505.
7. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
8. Уманець С. О. Символіка образу пса у прозі Сергія Жадана / С. О. Уманець. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15022/Umanets_Symbolika_obrazu_psa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. Шатіло Д. О. Функціонування складносурядних синтаксичних конструкцій у прозі Сергія Жадана / Д. О. Шатіло. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bdpu.org/wp-content/uploads/2019/03/%D0%A8%D0%B0%D1%82%D1%96%D0%BB%D0%BE.pdf>

Джерела ілюстративного матеріалу

10. Жадан С. В. Інтернат / С. В. Жадан – Чернівці : Книги – XXI, Meridian Czernowitz, –2017. – 336 с.
11. Zhdan Serhij. Internat / Serhij Zhdan – Suhrkamp Verlag. Aus dem Ukrainischen von Juri Durkot und Sabine Stöhr, 2018. – 300 S.

Дружбяк С. В. Воспроизведение стилистически маркированных единиц в немецком переводе романа Сергея Жадана «Интернат».

Аннотація

В статті проаналізовані стилістичні функції метафори, епітети та образні порівняння в романі Сергія Жадана «Интернат» та їх відтворення в перекладі Сабіни Штер та Юрія Дуркота. Визначено способи перекладу метафор з збереженням образу з допомогою граматичних та лексико-семантичних трансформацій, епітетів – еквівалентного перекладу, варіантних відповідників та контекстуальної заміни, акторських порівнянь – описательно, не завжди з збереженням структури порівняння.

Ключевые слова: перевод, метафора, еквівалент, переводческие трансформации, авторские сравнения.

Druzhbiak S. V. Rendering stylistically marked language units in German translations of the «Boarding School (Internat)» novel by Serhiy Zhadan.

Summary

This paper presents the analysis of stylistic devices in the novel «Boarding School (Internat)» by Serhiy Zhadan and the means by which they are rendered into Ukrainian in the translations by Juri Durkot and Sabine Stöhr. The selection, systematisation and classification of the stylistic devices of the source text were made using the descriptive method with the elements of observation. The quantitative analysis was employed in order to obtain quantitative data and relation between them; the method of contextual analysis was used for the determination of the language units interaction within the work of fiction; the form and the content of the source texts were analysed and compared with the form and the content of the target texts, which allowed us to reveal a number of convergent and divergent features in the languages under the study. It has been revealed that metaphors, epithets, similes were used to obtain figurativeness. The findings show that the translator, taking into account the tendency of colloquial language use in a novel, rendering the content of the text, often resorts to simplification by omitting long descriptions and repetitions. Translating metaphors J. Durkot tried to preserve the image by using different types of transformation: grammatical (transposition), lexical semantic (contextual change, variant equivalents, descriptive method). Epithets were merely translated by means of equivalents, variant equivalents and contextual change. Similes were also translated by their equivalents; original similes were rendered by descriptive method, often losing simile structure. The further research is promising in terms of revealing translation methods and techniques necessary for rendering stylistic properties of source texts and typical of the Ukrainian translation of modern German authors.

Key words: translation, metaphor, equivalence, translation transformations, similes.

УДК 811. 112. 2

Дужа-Задорожна М. П.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: myroslawaz@yahoo.de

**ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕВИХ СЛОВНИКІВ
(НА ПРИКЛАДІ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО СЛОВНИКА СОЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ/СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ)**

У статті проаналізовано принципи й етапи укладання галузевих словників нових терміносистем, описано проблеми, які виникають при їх створенні, запропоновано шляхи вирішення цих проблем на прикладі укладання німецько-українського/українсько-німецького словника соціальної педагогіки/соціальної роботи, а також подано практичні поради щодо використання зазначеного словника.

Ключові слова: галузевий словник, німецько-український словник, терміносистема, термін, соціальна робота, соціальна педагогіка.

Сучасний етап суспільного розвитку України характеризується формуванням нових відносин між суспільством та особистістю, пошуком відповідних шляхів виховання, безконфліктного розвитку, соціалізації, освіти, соціального захисту людини, як члена цього суспільства. Особливу роль при цьому відіграють такі соціальні науки як соціальна робота, соціальна педагогіка, соціальне забезпечення тощо. У нашій державі ці науки є порівняно новими, хоча вони мають більше ніж сторічний досвід у Європі, зокрема в Німеччині. У зв'язку з цим виникає потреба ознайомлення із зарубіжною інформацією в цій сфері, осмислення її та адаптації до вітчизняних умов, що, у свою чергу, вимагає дослідження терміносистем згаданих соціальних наук та укладання галузевих перекладних словників.

Згідно з аналізом наукових джерел, дослідженням окремих галузевих терміносистем і питанням укладання термінологічних словників різних типів займається багато українських та зарубіжних учених. Зокрема, особливості окремих терміносистем вивчали С. А. Вискушенко (тваринництва), І. Wiese (медицини), Г.-J. Ipfiling (педагогіки), О. С. Петрина (банківської справи), С. О. Радзівська (нанонауки), О. А. Сербенська (юридичної), Б. І. Шуневич (робототехніки, пожежної справи), Я. П. Яремко (військової) та ін. Важливим доробком української сучасної термінології й